

Др Јелена Матијашевић-Обрадовић¹
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
Др Светлана Игњатијевић²
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Факултет за економију и инжењерски менаџмент у Новом Саду

ПРЕГЛЕДНИ РАД
Рај је примљен 26.05.2014.
Рај је одобрен 30.06.2014.

УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТ ПЕДОФИЛИЈЕ НА ДРУШТВО И ПОЈЕДИНЦА У КОНТЕКСТУ ЗНАЧАЈА БУЏЕТСКЕ ПОДРШКЕ ПРЕВЕНТИВНИМ АКТИВНОСТИМА У ОВОЈ ОБЛАСТИ

Апстракт

Деликти из сфере сексуалне експлоатације деце, врло су специфични и обухватају тежка кршења основних људских права и слобода која услед примене психичког и физичког насиља, као главног метода рада, трајно ремети складан и неометан раст и развој личности, јер су жртве беспомоћне и тиме лако подложне различитим видовима психичке манипулације. Интернет педофилија велики негативан утицај на друштво. У контексту сузбијања ове појаве значајни кораци предузимају се на нивоу кривичноправне регулативе. Примаран начин реаговања друштва свакако су превентивне активности. Један од најзначајнијих корака у овој области јесте препознавање значаја учешћа буџетских средстава једне државе у финансирању организације и реализације различитих превентивних активности. Буџетска средства имају веома велики значај у одабиру врсте и начина реализације превентивних мера. Питања злоупотребе деце у смислу порнографског садржаја пласираног путем Интернета, није само питање правосудних и полицијских органа, већ питање које се тиче сваке државе, без обзира на степен привредног развоја и начин уређења.

Кључне речи: интернет педофилија, буџетска подршка, превенција

ЈЕЛ Класификација: Н61, К14

IMPACT OF THE INTERNET PEDOPHILIA ON THE SOCIETY AND THE INDIVIDUAL IN THE CONTEXT OF THE SIGNIFICANCE OF BUDGET SUPPORT TO PREVENTION ACTIVITIES IN THIS FIELD

Abstract

Offenses in the field of sexual exploitation of children are very specific crimes which include serious violations of fundamental human rights and freedoms, which as main method use psychological and physical violence, and permanently disturbed harmonious growth and development of personality, because the victims are helpless and therefore easily susceptible to various forms of psychological

¹ jela_sup@yahoo.com

² ceca@fimek.edu.rs

manipulation. Internet pedophilia has a large negative impact on society and social life. In the context of combating these phenomenon, significant steps are taken at the level of criminal legislation. The primary mode of reaction of society are certainly preventative activities. One of the most important preventive steps is to recognize the importance of participation of a state budget in financing the organization and implementation of various preventive activities. Budgetary resources have great importance in choosing the type and manner of implementation of preventive measures. Issues of child abuse in terms of pornographic content placed on the Internet, is not just a matter of judicial and police authorities, but an issue for each state, regardless of the level of economic development and way of government.

Key words: *Internet pedophilia, budgetary support, prevention*

Увод

Сви смо свесни огромног значаја употребе компјутера у савременим друштвима и чињенице да нема области људске делатности у којој рачунари нису нашли своју примену (Матијашевић, Игњатијевић: 2010). Захваљујући огромној моћи компјутера у меморисању и брзој обради великог броја података, аутоматизовани информациони системи постају све бројнији и готово незаменљиви део целокупног друштвеног живота свих субјеката (физичких, али и правних лица) на свим нивоима. Тако компјутер постаје свакодневни и незаобилазни део, сегмент свих сфера друштвеног живота од производње, промета, вршења услуга па до националне одбране и безбедности у најширем смислу (Јовашевић, Хашимбеговић: 2009).

Рачунарска технологија се може појавити у вишеструкој улози, односно као циљ напада (нападају се сервиси, функције и садржаји који се на мрежи налазе); алат (данас криминалци користе рачунарске системе и мреже у чињењу дела и реализовању намера. Коришћење овог новог оружја нарочито је популарно код дечије порнографије, злоупотреба интелектуалне својине или *online* продаје недозвољене робе); затим као окружење у коме се напади реализују (најчешће то окружење служи за прикривање криминалних радњи, као што то веома вешто успевају да ураде педофили, а ни други криминалци нису ништа мање успешни), и на крају, као доказ (и мрежа и информационо комуникациона технологија могу се јавити у доказном поступку за сајбер криминал) (Робинсон: 2000).

Велики је број појавних облика у области рачунарског криминалитета. Не постоји оштра граница између појединих форми. Напротив, могу се укрштати, преклапати, деловати у већој или мањој мери удружено. Већина појавних облика је уврштена у актуелне кривично-правне прописе великог броја држава, међутим национална законодавства се у овом сегменту разликују управо према броју, врсти и третману обухваћених манифестационих форми рачунарског криминалитета. Основно мерило потпуности позитивноправне материјалне кривичне регулативе јесте степен кохерентности са Конвенцијом о високотехнолошком криминалу (<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/185.doc>, 05.08.2010.). Кривични законик Републике Србије у овој области садржи одредбе које су у великој мери усаглашене са наведеном Конвенцијом, и садржане су у одељку који се односи на кривична дела против безбедности рачунарских података.

Потребно је нагласити да поред кривичних дела која су усмерена против безбедности рачунарске технологије и елемената информационог система, постоји

велики број традиционалних кривичних дела која се уз помоћ коришћења рачунара и рачунарских компоненти врше брже, лакше, учиниоцима се теже улази у траг, а последице су далеко озбиљније и веће (Матијашевић, Петковић: 2011).

Криминолошки аспекти Интернет педофилије

Дечија порнографија постојала је и пре стварања Интернета. Није могуће рећи да ли је појава Интернета подстакла потражњу за дечијом порнографијом и одлучујуће утицала на проширење постојећег тржишта, или је то само један више начин ширења ове појаве која би постојала у сваком случају. Јасно је, ипак, да је моћ Интернета имао приличан утицај на тржиште дечије порнографије и омогућавање адекватног окружење за ширење ове појаве у виду Интернет педофилије. Развој информационих технологија, као и доступност персоналних рачунара и пратећих медија за чување и пренос података условио је и експанзију постојећих, али и појаву нових облика испољавања сексуалног искоришћавања деце. Разноврсне могућности злоупотребе Интернета, као најпопуларније глобалне рачунарске мреже, значајно су олакшале производњу, дистрибуцију, пренос и објављивање порнографских садржаја са децом. Деликти из сфере сексуалне експлоатације деце, врло су специфична кривична дела која садрже тешка кршења основних људских права и слобода која услед примене психичког и физичког насиља, као главног метода рада, трајно ремети складан и неометан раст и развој личности, јер су жртве беспомоћне и тиме лако подложне различитим видовима психичке манипулације. Област злоупотребе деце у сврхе бављења Интернет педофилијом последњих година доживљава експанзивне размере и поседује изразито транснационални карактер. Ово нарочито стога што се „рачунарска технологија развија веома великом брзином, а у стопу је прате образовање и обученост оних који би да је злоупотребе“ (Матијашевић, Спалевић: 2010).

По томе је врло слична транснационалном аспекту организованог криминала. Међутим, потребно је разликовати било који вид високотехнолошког криминала од транснационалног организованог криминалитета, с обзиром да је „жеља за стицањем профита основни је мотив највећег броја почињених криминалних дела иза области организованог криминала“ (Матијашевић: 2010), а истовремено је „транснационални организовани криминалитет такав организовани криминалитет чија се криминална делатност одвија на просторима двеју или више држава или је по било ком основу повезана са више држава. Организовани криминалитет се све више интернационализује, ширећи свој утицај у економској и политичкој сфери на територијама више земаља“ (Матијашевић, Павловић: 2009).

Најчешће је реч о поседовању, али и ширењу дечијег порнографског материјала путем Интернета на којем су деца и малолетници. Починиоци ових кривичних дела су из свих социјалних staleжа, различитих годишта и нивоа образовања. У иностранству су рађене многобројне студије на ову тему и ниједна није успела да дефинише која је то категорија друштва која се бави Интернет педофилијом. Починиоци могу бити политичари, физички радници, доктори наука, свештеници, као и обични грађани (<http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Kompjuterski-kriminal-sve-opasniji.It.html>, 11.09.2010.)).

Уз злоупотребу платних картица и пиратерију, злоупотреба деце за порнографију путем Интернета представља најчешћи вид високотехнолошког криминала. Глобална мрежа је створила нове могућности за деловање извршилаца ове врсте

кривичних дела, њихово повезивање и размену педофилског материјала. У ранијим фазама развоја Интернета било је релативно лако открити и лоцирати ове криминалне групе и утврдити садржину материјала који се размењују или продају. Данас је обичном претрагом Интернета немогуће пронаћи педофилске веб странице или форуме. Овакви сајтови су заштићени шифрама, имају више нивоа приступа, а заинтересоване особе морају и саме понудити материјал како би постали чланови. Материјал који се размењује такође је заштићен неким од метода криптовања. Да извршиоци овог дела нису само настране особе измењеног сексуалног нагона, говоре нам карактеристике овог вида криминала, а то су добра организованост и затвореност група, као и уносност, јер су приходи који се остварују оваквом злоупотребом деце огромни (Ћировић, Јанковић, Лађевић: 2005).

У циљу што бољег разјашњавања недоумица у овој области, као и давања одговора шта тачно представља Интернет педофилију, и које су то ситуације које могу одраслу особу учинити одговорном за овај вид компјутерског криминала, урађена су бројна истраживања.

У оквиру истраживања која су у овој области рађена на Аустралијском Институту за криминологију (Крон, 2005), а на основу истраживања рађених у Великој Британији, представљена је категоризација слика злостављања деце, која садржи пет категорија порнографских слика деце, која је представљена у следећем прилогу:

Табела 1. Категоризација порнографских слика деце

Нивои	Опис	COPINE скала
1	Слике које приказују голотињу, или позирање са елементима еротике, без сексуалне активности	- Нудистичке слике (гола или полу-гола деца; слика преузета из легитимних извора); - Слике са елементима еротике (тајно узете фотографије на којима су деца у доњем вешу или гола); - Позирање (позирање деце које упућује на сексуални контекст); и Експлицитно еротско позирање (нагласак на гениталијама детета).
2	Сексуалне активности између деце или једног детета	Експлицитна сексуална активност која не укључује одраслу особу
3	Сексуална активност између одрасле/их особе/а и детета/деце - non-penetrative activity	Напад (сексуални напад укључујући и одраслу особу)
4	Сексуална активност између одрасле/их особе/а и детета/деце – penetrative activity	Брутални напад (брутални сексуални напад укључујући и одраслу особу)
5	Садизам или бестијалност	Садизам или бестијалност (наношење повреда детету/ укључивање животиња)

Извор: Krone, T.: „A typology of online child pornography offending“, Australian Institute of Criminology, 2005, p. 5, <http://www.crime-research.org/articles/1236/> (01.02.2011.)

Истраживања такође показују да је свако пето дете врбовано на различите начине за сврху сексуалне експлоатације док је боравило на Интернету као најпопуларнијој глобалној комуникацијској мрежи. Исто тако, дошло се до података да је чак 70% лица осуђених за чињење сексуалних деликата комуницирало преко Интернета са својим жртвама. Истраживањима се дошло и до чињенице да је чак 90% деликата из области дечије порнографије почињено од стране лица познатих деци, односно њиховим родитељима / старатељима.

На основу статистичких истраживања спроведених у Сједињеним Америчким Државама у овој области дошло се до следећих резултата:

- само у Сједињеним Америчким државама регистровано је преко 400.000 сексуалних преступника и учинилаца различитих деликата из области Интернет педофилије;
- према исказима осуђених учинилаца око две трећине жртава биле су млађе од 18 година, а 58% њих је рекло да су жртве биле старости до 12 година;
- у 90% случајева учиниоци кривичних дела из области Интернет педофилије познавали су жртву од раније;
- 8 од 10 учинилаца ових кривичних дела били су раније осуђивани;
- 28% осуђених лица за кривична дела из области Интернет педофилије су у року од 3 године од издржане казне поново учинили истоврсно кривично дело (<http://www.crime-research.org/news/05.04.2004/257/>, 25.10.2010.).

Реакције држава на Интернет педофилију

Иако се овом проблему дуго година није посвећивао довољан степен пажње, последњих година, развијене земље не само да кривичну регулативу усмеравају и на ово подручје, већ спроводе и међународне полицијске операције у којима се откривају транснационалне педофилске мреже.

Само у операцији „Коала“, спроведеној 2007. године у 29 чланица Европске уније и трећих земаља, идентификовано је око 400 осумњичених лица, док је четвртина процесуирана пред националним судовима (http://www.europol.europa.eu/publications/Serious_Crime_Overviews/Child_abuse_2008.pdf, 18.11.2010.).

У САД је спроведена акција хапшења педофила названа „Пројекат Лавина“, када је у Тексасу ухапшено двоје људи који су се бавили продајом педофилских садржаја преко Интернета. Њихов бизнис Landslide Productions Inc. увећавао се за читавих 1,4 милиона америчких долара месечно, с тим што су „клијенти“ плаћали тек 14,95 долара да би приступили сајтовима попут „Cyber Lolita“ и „Child Rape“. Ридијеви су за чланарину дозвољавали приступ сајтовима на 30 дана (Ћировић, Јанковић, Лађевић: 2005).

У борби против педофилије на Интернету ангажован је велики број људи, постоје посебне полицијске јединице које периодично откривају извршиоце ових дела и њихове организације. Бројна удружења грађана баве се овим проблемом и помажу жртвама, а често и сами хакери помажу државним органима у откривању оваквих група. Током 2008. године у САД су три велика Интернет провајдера, Sprint Nextel, Time Warner Cable и Verizon постигла договор о блокирању приступа сајтовима са дечијом порнографијом и улагању суме од 1,1 милион долара ради проналажења и брисања са мреже педофилских материјала (<http://www.tcmagazine.info/comments.php?id=20354&catid=6&highlight=child+pornography>, 07.05.2009.).

Србија је такође захваћена овим проблемом. Ни наша земља није поштеђена разних видова злоупотребе достигнућа информационе технологије у сврху вршења овог појавног облика криминалног понашања.

У контексту сузбијања дечије порнографије значајни кораци предузимају се на нивоу законског уређивања појединих питања, што је и постигнуто увођењем кривичних дела из ове области у посебан део Кривичног законика. То су кривична дела: Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију из члана 185. КЗ и Искоришћавање

рачунарске мреже или комуникације другим техничким средствима за извршење кривичних дела против полне слободе према малолетном лицу из члана 185.б КЗ, која су према одредбама Конвенције о високотехнолошком криминалу сврстана у групу компјутерских кривичних дела и која по својој природи то и јесу, и у националном законодавству припадају домену Тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала, а у складу са са чланом 3. Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала.

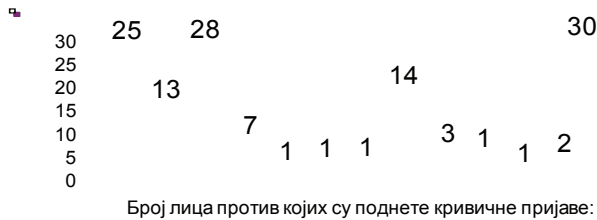
Интересантно је да су кривична дела из области злоупотребе деце у порнографске сврхе постала саставни део праксе Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал основаном при Вишем јавном тужилаштву у Београду тек 2010. године. Наиме, истраживања рађена у овој области обухватила су период од 2007. - 2010. године, с обзиром да је Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал, иако основано 18. јула 2005. године ступањем на правну снагу Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала („Службени гласник РС“ бр. 61/2005 и 104/2009), започело са радом почетком марта месеца 2007.-ме године. Предмет истраживања представљао је број примљених кривичних пријава по годинама и врстама кривичних дела из области високотехнолошког криминала заступљених у пракси Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал. На основу добијених података закључак је да су се у пракси Посебног тужилаштва, а у вези броја поднетих кривичних пријава, тек 2010. године, појавила кривична дела из области дечије порнографије, и то на начин како следи.

Посебном тужилаштву за високотехнолошки криминал током 2010. године поднето је 116 кривичних пријава против 127 лица.³

Из приказаног графика види се да је у пракси Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал до краја 2010. године забележен случај подношења кривичних пријава против 13 лица и то за кривично дело Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију из чл. 185 Кривичног законика. Изводи се закључак да је на територији Републике Србије присутна веома велика тамна бројка у области Интернет педофилије. Чињеница да је у овој области први пут регистровано подношење кривичних пријава тек у 2010. години, и чињеница да је у питању само 13 лица против којих су пријаве поднете говори не о томе да је злоупотреба деце у порнографске сврхе у нашој земљи мало заступљена, већ напротив, о томе да још увек немам адекватне мере чак ни да региструјемо примере злоупотреба у овој области. Сразмерно томе, веома су лоши, скоро непостојећи механизми за адекватно кривично гоњење односно деловање полицијских и правосудних органа.

³ Оригинални подаци Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал, основаном при Вишем јавном тужилаштву у Београду, за 2010. годину.

График 1: Број лица против којих су поднете кривичне пријаве за кривична дела високо-технолошког криминала – 2010. година:



- Угрожавање сигурности из чл. 138 КЗ
- Приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију из чл. 185 КЗ
- Неовлашћено искоришћавање ауторског дела или предмета средног права из чл. 199 КЗ
- Превара из чл. 208 КЗ
- Фалсификовање и злоупотреба платних картица из чл. 225 КЗ
- Рачунарска саботажа из чл. 299 КЗ
- Прављење и уношење рачунарских вируса из чл. 300 КЗ
- Рачунарска превара из чл. 301 КЗ
- Неовлашћен приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података из чл. 302 КЗ
- Изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из чл. 317 КЗ
- Насилничко понашање из чл. 344 КЗ
- Неовлашћено организовање игара на срећу из чл. 352 КЗ
- Неовлашћено бављење одређеном делатношћу из чл. 353 КЗ

Извор: Подаци Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала, основаном при Вишем јавном тужилаштву у Београду, за 2010. годину

Значај буџетских издвајања средстава у циљу адекватног реаговања друштва

Интернет педофилија са друге стране има велики негативан утицај на друштво и друштвене токове. Садржина радњи и контекст могућих активности условљавају одређене планске активности у циљу адекватног реаговања целокупног друштва на ову појаву. Циљ рада је да поред указивања на значај и опасности овог појавног облика високотехнолошког криминала, као и могућности законске регулативе у контексту сузбијања његових негативних импликација, укаже на неопходност укључивања свих државних институција и ресурса да би се ова појава на територији Републике Србије могла адекватно пратити и сузбијати.

Примаран начин реаговања друштва је свакако скуп свих превентивних активности, које ће предухитрити потенцијална чињења, односно осујетити потенцијалне учиниоце ове врсте кривичних дела. Један од најзначајнијих превентивних корака јесте препознавање значаја учешћа буџетских средстава једне државе у финансирању организације и реализације различитих превентивних активности. Наиме, неопходно је пробудити свест државних органа, али и становништва уопште, да Интернет педофилија представља веома велику опасност за све нас у сваком тренутку. Питања злоупотребе деце у смислу порнографског садржаја који

се пласира путем Интернета, није питање само правосудних и полицијских органа, већ питање које се тиче сваке државе, без обзира на степен привредног развоја и начин уређења.

Буџетска средства имају веома велики значај у одабиру врсте и начина реализације превентивних мера. Досадашња буџетска издвајања у ове сврхе нису пратила тренд развоја криминалних радњи из ове области, односно нису била довољна за успостављање свих неопходних превентивних активности. У том контексту, уочавамо потребу за додатна циљана издвајања средстава буџетским корисницима која би успоставила и унапредила систем едукације становништва, правосудних и полицијских органа, као и информациону инфраструктуру једне државе.

Досадашњи транзициони период карактеришу успешне структурне реформе финансијског сектора и заостајање, односно успоравање реформи сектора државе услед утицаја светске економске кризе. Спровођење преосталих реформи, карактеристичних за другу фазу процеса транзиције, треба да обезбеди дугорочан привредни раст и и очување макроекономске стабилности.

Кључне економске реформе за протекли и наредни период су (Ревидирани меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2011. годину са пројекцијама за 2012. и 2013. годину, 2010):

- унапређење привредног законодавства и јачање институција кроз доношење и примену системских закона, усклађених са правом ЕУ, којима се стварају правни оквир и системски услови за функционисање тржишне привреде;
- довршетак приватизације друштвених предузећа, државних банака и осигуравајућих друштава, укључујући и ефикасну примену стечајног законодавства;
- унапређење регулаторног оквира за инфраструктурне и комуналне делатности и покретање приватизације (делимичне или потпуне) предузећа из тих делатности, у складу са стратегијом развоја појединих инфраструктурних делатности;
- побољшање пословног и инвестиционог амбијента, уз унапређење политике заштите конкуренције;
- наставак изградње и модернизације инфраструктуре као општег услова развоја земље;
- наставак реформе судства и његово институционално и функционално унапређивање, посебно у делу механизма извршења судских одлука;
- приватизација државног пољопривредног и грађевинског земљишта, укључујући и регулисање реституције;
- сузбијање корупције и криминала.

У контексту реализације постављених циљева морамо истаћи неопходност инвестиционог улагања у изградњу модерне саобраћајне и комуникационе инфраструктуре. Са аспекта нашег истраживања од посебног значаја је спровођење мера фискалне и монетарне политике и анализа трансферних јавних расхода. „Поставља се питање да ли уопште може бити расхода, односно потрошње који не врше било какав утицај на привреду земље. Чињеница је да је дејство неких расхода веће, а неких мање. Од укупне масе расхода, као неутралне расходе могли бисмо сматрати следеће расходе: на правосуђе, на управу, на унутрашњу безбедност и још неке сличне. Управо ова група тзв. неутралних расхода има посредан утицај на привреду земље, повећање њене економске снаге и производње, утицајем на образовање, здравство, социјалну заштиту и слично”. (Ђорђевић, 2005)

Поред висине потребних буџетских средстава истакли би и неопходност планског усмеравања средстава у смислу: инвестирања у људство и физички капитал. Говорећи о превенцији овог вида високотехнолошког криминала морамо поново истаћи да ефикасност превенције игра кључну улогу и из тог разлога је потребно посебну пажњу посветити унапређењу рада јавних државних институција, уз акценат на реформи судског система и реформи система социјалне заштите. Успостављање ефикасног, флексибилног и модерног, како полицијског, тако и правосудног система захтева континуирану едукацију и на тој основи јачање професионалности.

Ако се начини кратак осврт на ситуацију у Евроспој унији, видеће се да је за потребе заштите живота, слободе и имовине грађана, промовисања културе, али и управљање спољним границама, сарадњу између правосудних органа и борбу против криминала и тероризма, предвиђено је 2,1 милијарди еура. Ово је уједно и категорија расхода са релативно најмањим учешћем у укупном буџету, свега 1,43% (Јевђовић, 2013).

Предлог реформи фискалне политике Србије усмерен је ка смањењу јавних расхода, чиме се директно доводи у питање неопходност повећања средстава за успостављање потребних превентивних мера. Учешће издвајања за очување јавног реда и безбедности смањено је у протеклом периоду. Процентуално издвајање ових расхода у консолидованим јавним расходима, изражено у % бруто домаћег производа у 2005. години износило је 2,3%, док је у наредним 2006. и 2007. годинама било на вишем нивоу и износило је 2,5% БДП. Процена буџетских издвајања за очување јавног реда и безбедности до 2013. године указује на смањења финансијских средстава тако да по проценама износити само 2%. Издвајање за социјалну заштиту у консолидованим јавним расходима државе износе у 2005. години 15,6%, а у наредним годинама присутно је повећање до 17,3% у 2011. години. У периоду након 2011. године процена издвајања за ове намене у консолидованим јавним расходима има негативну тенденцију, која уз смањење, односно успоравање раста бруто домаћег производа доводи у питање унапређење неопходних превентивних активности.

Закључак

Нема сумње да бројне погодности које пружа Интернет у великој мери олакшавају вршење различитих злоупотреба најзаступљеније глобалне рачунарске мреже. Често су те погодности и мотив вршења криминалних радњи. Јер, „мотив је интегрални психички фактор који ствара и детерминише криминално понашање“ (Ђурић, 2013).

Интернет педофилија је велики проблем савременог друштва, а као вид злоупотребе информационо-комуникационих технологија, веома је специфична и по просторној карактеристици (практично, транснационално обележје), али и по временској карактеристици (могућност вршења активности у делићу секунде). Овакве специфичности омогућавају веома брзо ширење и велику заступљеност Интернет педофилије.

Република Србија је такође захваћена овим проблемом. У контексту његовог сузбијања, значајни кораци предузимају се на нивоу законског уређења појединих питања, што је и постигнуто увођењем кривичних дела из ове области. Исто тако, значајан начин реаговања друштва су превентивне активности, које ће, макар у одређеној мери, осујетити потенцијалне учиниоце ове врсте кривичних дела. Битан

превентивни корак јесте препознавање значаја учешћа буџетских средстава државе у финансирању превентивних активности. У складу са реченим, велике последице су евидентне и у сфери привредног развоја наше земље. Било која врста злоупотребе информационе технологије негативно се одражава на овај сектор. Стога би велику пажњу научне и стручне јавности требало усредсредити и на адекватну стратегију деловања у односу на појавне облике злоупотреба информационо-комуникационих технологија.

Литература

- Child abuse in relation to trafficking in human beings (2008). Europol. http://www.europol.europa.eu/publications/Serious_Crime_Overviews/Child_abuse_2008.pdf, 18.11.2010.
- Computer Crime Research Center. Fighting Child Pornography (2004). <http://www.crime-research.org/news/05.04.2004/257/>, 25.10.2010.
- Convention on Cybercrime. Council of Europe. Budapest. 23. XI 2001. European Treaty Series (ETS) - No. 185
- Дракулић, М. и Дракулић, Р. Cyber криминал. <http://www.bos.rs/cepit/idrustvo/sk/cyberkriminal.pdf>, 03.09.2010.
- Ђорђевић, Д. (2005). Јавне финансије - фискална економија и менаџмент јавног сектора. Нови Сад: Привредна академија.
- Ђурић, А. (2013). Кривичноправни појам командне одговорности. Економика. Година LIX, VII-IX, број 3, 1-12, Друштво економиста “Економика” Ниш, стр. 3
- Јевђовић, Г. (2013). Буџет Европске уније: финансирање заједничке пољопривредне политике. Економика. Година LIX, VII-IX, број 3, 210-220, Друштво економиста “Економика” Ниш, стр. 2014
- Јовашевић, Д; Хашимбеговић, Т. (2008). Кривичноправна заштита безбедности рачунарских података“. стр. 1-2. http://www.itvestak.org.rs/ziteh_04/radovi/ziteh-08.pdf, 01.05.2009.
- Компјутерски криминал све опаснији. <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Kompjuterski-kriminal-sve-opasniji.It.html>, 11.09.2010.
- Krone, T. (2005). A typology of online child pornography offending. Australian Institute of Criminology. <http://www.crime-research.org/articles/1236/>. 01.02.2011.
- Матијашевић, Ј. и Игњатијевић, С. (2010). Компјутерски криминалитет у правној теорији, појам карактеристике, последице. Зборник радова са међународног научно-стручног Симпозијума INFOTEN@-JAHORINA 2010. Vol. 9. Ref. E-VI-8. 852-856. Електротехнички факултет, Источно Сарајево. стр. 852
- Матијашевић, Ј., Петковић, М. (2011). Кривична дела против безбедности рачунарских података – анализа позитивноправних решења и значај у контексту сузбијања високотехнолошког криминала. Зборник радова са међународне научно-стручне конференције „Криминалистичко-форензичка истраживања“. Интернационална асоцијација криминалиста – ИАК. Бања Лука. 598-609. Vol. 4. бр. 1. стр. 599
- Matijasevic, J. i Spalevic, Z. (2010). Specific characteristics of computer criminal offenses with regard to the law regulations. XLV International Scientific Conference on Information. Communication and Energy Systems and Technologies – ICEST 2010 CONFERENCE. Faculty of Technical Sciences University „St. Clement Ohridski“. Bitola. Ohrid, Macedonia. Proceedings http://www.icestconf.org/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=98, 05.02.2011.
- Матијашевић, Ј. (2010). Прање новца, актуелни облик организованог криминала – манифестације, методи и последице. Право – теорија и пракса. бр. 5-6. стр. 119. Год. XXVII. Право ”ДОО” и Правни факултет за привреду и правосуђе. Нови Сад

- Матијашевић, Ј. и Павловић, З. (2009). Организовани криминалитет. Право – теорија и пракса. бр. 5-6. стр. 61. Год. XXVI. Право "ДОО" и Правни факултет за привреду и правосуђе. Нови Сад
- Ревидирани меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2011. годину са пројекцијама за 2012. и 2013. годину (2010). Београд. Влада Републике Србије
- Robinson, J. (2000). Internet as a Scene of Crime. International Computer Crime Conference. Oslo. <http://www.ccips.org>
- Three US ISPs agree to block child pornography sites. Tech Connect Magazine. <http://www.tcmagazine.info/comments.php?id=20354&catid=6&highlight=child+pornography,07.05.2009>.
- Ćirović, D.; Janković, N; Lađević, M. (2005). Cyber podzemlje u Srbiji. Reporter.

